

„Споменици су залог и темељ културе једног народа. Заштита српске баштине и споменика културе представља национални приоритет. Ко не поштује своје споменике и традицију, не поштује ни самога себе.“ Све су ово уобичајене крупне речи којих се наши политичари и културни посленици обично присећају пригодном различитих празника, округлих јубилеја, а поготово локалних, парламентарних, председничких и свих осталих избора. Истовремено, ако хоћемо да говоримо о *културној беди* нашег народа и државе, а *поготово* наше друштвено-политичке елите, стање наших споменика природно је место да се почне.

Шта све ту нема да се каже? Историјски и религијски споменици се руже, вандализују и скрнавље широм земље (а не само у „јужној покрајини“, на коју су упрте очи домаћих медија). Чини се да су једини споменици који су поштеђени рада џепног ножа или ауто лака они који се налазе на непопуларним и тешко доступним местима. Али вандализовање је, дакако, најмањи проблем. *Немар* власти, које се споменика сете искључиво у току кампање (било изборне, било прикупљања новца за нешто што са тим спомеником има везе), главни је разлог што је овај важан део визуелног идентитета иначе у много чему блиставог главног града толико запостављен и неугледан.

Очување споменика једно је питање, њихово *постављање* – друго. У академским круговима крајње је контроверзна уметничка вредност поклоњених споменика Св. Сави, Св. Ђирилу и Методију, те Александру Пушкину, док је и лаицима јасно да споменик Николи Тесли постављен на истоименом београдском аеродрому представља најобичније ругло и својеврсну срамоту целог града. Пре две године, контроверзе није поштеђена ни „Теслина фонтана“, конструисана, наводно, према изумитељовој замисли и уз коришћење његовог мало познатог патента енергетски штедљиве пумпе, коју зналци у шали често називају „својеврсни *perpetuum mobile*“

„Много је крупних речи одјекнуло у граду око овог пројекта. У питању је било „прво остварење“ Теслине идеје да „реконструише слапове великих река“, који би се „каскадно преливали“ у „савршеној уједначености“ са „велике висине“, остварујући ефекат преламања светлости и правећи својеврсни спектакл боја. И не само то – овај „јединствен пројекат“ биће направљен, говорили су аутори, тако да свако може кроз стакло да види Теслину генијалну пумпу, па ће фонтана истовремено бити, и „украш града“, и „научни експонат“ Теслиног музеја, поред кога се налази.

*Како је све ово добро звучало док је најављивано! А шта смо добили? „Каскаде“ су се свеле на кишобранчић од плексигласа низ који се слива вода, савршена уједначеност се изгубила већ после месец дана, након што су атмосферски услови и (не)квалитет воде узели свој данак, „висина“ се, дакако, свела неких метар, док светлосних феномена нигде није ни било. Истовремено, стаклени под фонтане, који је пружао поглед на ружно избетонирану јаму кроз коју је провучен низ водоводних цеви (које се на вид ни по чему не разликују од „оних обичних“), испрљан је приликом монтаже фонтане и кроз њега се ускоро није могло видети ни толико. Најзад, да би цела ствар „добила на тежини“ и да би фонтана могла несметано да ради током целе године, без ремећења свој јединственог „*perpetuum mobile*“ циклуса, она је *застакљена*, али без икакве изолације, па је разлика у температури и влажности ускоро довела до *магљења* „акваријума“ у који је постављена, тако да се добар део времена *и сама фонтана једва могла видети*. (Да не помињемо да је иста таква „јединствена фонтана“ подигнута годину дана раније у дворишту српског манастира Преображења у Милтону, у Канади.)*

Епилог? Након две године битисања ове неугледне (и добрим делом године невидљиве) фонтане, која је, ето, бар представљала Теслин патент (што нигде са стране није означено пригодном таблом, иако су аутори потрошили знатне новце на „просторно уређење“ угла где је постављена), на Београд се спустио први озбиљан снег. И будући да су градске и општинске власти биле превише заузете скупљањем снега и (предизборних) поена са београдских улица и булевара, никоме није пало на памет да би, можда, *требало склонити пола метра снега са стаклене коцке око Теслине фонтане*. Пошто то

никоме

није пало на памет, пре неких недељу дана, паралелно са топљењем снега и повећавањем притиска на стакло, плафон се урушио и оштетио фонтану. Присутни пролазници имали су прилике да науче практичну лекцију из физике, спознавши зашто је

сфера

далеко примеренији облик за стаклену куполу од

Теслина фонтана и лански снег

Пише: Никола Танасић
недеља, 27 децембар 2009 17:24

коцке

, али пре свега и то, колико су

заиста

важни споменици градским властима.

Фонтана Николе Тесле, ма како неуспело решена, представљала је споменик општеприхваћено највећем имену српске историје. Људима задуженим за њено одржавање тешко је било да почисте снег са њене заштитне куполе. И сада, док лежи тамо, посута разбијеним стаклом, никоме не пада на памет да ову јавну, градску срамоту прекрију неком цирадом и да нас макар слажу да се фонтана „реконструише“. Сваког дана, поред тог угла пролазе скуп аутомобили којима се припадници најмоћније парламентарне странке возе до свог страначког седишта, удаљеног свега пар стотина метара. Њима призор од кога пролазници тужно окрећу главу очигледно не смета. Или и даље важи онај стари стих „са задњег седишта не виде ништа, само одмахују руком“?

Да, споменици су добро место да се почне говорити о нашој културној беди.